

Да праблемы паходжання
навукова-тэхнічнай тэрміналогіі

Сахончык А.П., Гіруцкая Л.А.

Беларускі нацыянальны тэхнічны універсітэт

Пры вывучэнні тэмы “Беларуская навуковая тэрміналогія” значную цікавасць для студэнтаў прадстаўляе структурна-генетычны аналіз спецыяльнай лексікі. Аналіз “чыстых” генетычных тыпаў тэрмінаў ускладняецца тым, што лексічны запас беларускай мовы пастаянна папаўняецца. Можна выдзеліць чатыры тыпы тэрмінаў паводле паходжання: 1) уласныя лексемы: *абойма, вось, кола, спружына, станіна*; 2) тэрміналагічныя назвы, запазычаныя з рускай, французскай, нямецкай, англійскай моў; 3) найменні, утвораныя на аснове лексічных або словаўтваральных тэрмінаэлементаў класічнага (лацінскага і грэчаскага) паходжання (*абсорбцыя, акумулятар, дэфармацыя, рэдуктар – лацінізмы; аналізатар, дыяфрагма, сінхранізатар – грэцызмы*); 4) адзінкі намінацыі, складзеныя шляхам камбінавання словаўтваральных элементаў уласнага і іншамоўнага паходжання (*гідраматор, мікрааўтамабіль, альгацэпаглынальнік і інш.*)

Працэс узаемадзеяння моў ва ўмовах інтэрнацыяналізацыі навукі і тэхнікі абумовіў у апошнія дзесяцігоддзі ў айчынным і замежным мовазнаўстве павышаную цікавасць да вывучэння ўзаемадзеяння спрадвечных, запазычаных і міжнародных словаўтваральных сродкаў, паколькі тэхнічныя тэрміны-“гібрыды” - адкрытая падсістэма тэрміналогіі. Актыўнае ўжыванне тэрмінаэлементаў класічнага паходжання абумоўлена іх стандартнай семантыкай, дакладнасцю, высокімі словаўтваральнымі магчымасцямі, свабодай спалучэння з айчыннымі моўнымі адзінкамі.

Такім чынам, навукова-тэхнічная тэрмінасістэма прадстаўлена разнастайнымі паводле паходжання і ўжывання адзінкамі. Практыка тэрмінаўтварэння актыўна карыстаецца складаннем з розных моў і прыйшла да гэтага ад патрэбы больш дакладна выражаць думку і ахопліваць усё больш прадметаў для вывучэння. Гэта збліжае беларускую тэрмінасістэму з найбольш развітымі тэрміналогіямі моў свету.